

UPDATE INVENTARISATIE VOORoorlogse RADIO-TOESTELLEN (ERRES, AETHERKRUISER, WALDORP EN NSF4)

Gidi Verheijen

In de afgelopen jaren heb ik een inventarisatie uitgevoerd van vooroorlogse radiotoestellen, gebaseerd op in 1943 ingeleverde exemplaren en op in verzamelingen nog aanwezige toestellen. Dat gaf een beeld van de omvang van productieseries en de mate van zeldzaamheid van toestellen van de merken

Erres, Aetherkruiser en Waldorp en van het model NSF4.

De resultaten van mijn bevindingen zijn ongeveer 10 jaar geleden beschreven in artikelen in het Radio Historisch Tijdschrift. De sindsdien verzamelde nieuwe gegevens en de vragen van verzamelaars daarover, zijn aanleiding een nieuwe stand van zaken te presenteren.

Eerdere artikelen over de NSF4 en de merken Erres, Aetherkruiser en Waldorp

In eerdere artikelen is het in verzamelingen en musea aangetroffen aantal vooroorlogse toestellen van de merken Erres, Aetherkruiser en Waldorp in tabellen vermeld. Daarnaast is toen ook het aantal in 1943 ingeleverde aantal toestellen (bij de toen door de bezetter verplicht gestelde inlevering van radiotoestellen) aangegeven. Ook is aan de hand van door mij verzamelde gegevens informatie verstrekt over serienummers en de daarop gebaseerde schatting van de seriegrootte (aantallen geproduceerde toestellen) voor de diverse modellen van die merken [1, 2, 3 en 4].

Na Philips vertegenwoordigen NSF, Erres, Aetherkruiser en Waldorp de grootste radio-merken van ons land. Over de NSF4 heb ik al wel een tweetal artikelen geschreven, maar een publicatie over de overige NSF-toestellen zit nog in de pen. Een publicatie over geïnventariseerde Philips-toestellen zal, gezien de grote omvang, nog wel enige tijd op zich laten wachten. De invoer en verwerking van meer dan 400.000 in WO II ingeleverde Philips-toestellen (en serienummers) en het verzamelen en verwerken van gegevens van Philips-toestellen in verzamelingen is namelijk een gigantische klus.

Bijgewerkte tabellen

Na de publicatie van mijn artikelen over vooroorlogse radiotoestellen over het model NSF4 en de merken Erres, Aetherkruiser en Waldorp heb ik niet stil gezeten en hetzelfde geldt voor een groot aantal verzamelaars in binnen- en

buitenland. Mijn database van in verzamelingen getraceerde radiotoestellen van die merken is daardoor aanzienlijk uitgebreid, zodat het tijd is een update uit te brengen.

In de bijgewerkte tabellen is behalve het aantal geregistreerde toestellen in verzamelingen anno januari 2020 ook het aantal in vorige tabellen vermeld. Op die manier wordt duidelijk dat het aantal geregistreerde Erres-toestellen sterk is toegenomen (van 492 naar 843 stuks). Voor Waldorp stijgt het aantal van 95 naar 263 toestellen en Aetherkruiser laat een relatief forse toename zien van 16 naar 44 stuks. Nog steeds ontdek ik niet door mij geregistreerde toestellen op Marktplaats, het Nederlands Forum voor Oude Radio's, op radiomarkten en bij andere gelegenheden en ook zijn er verzamelaars die ongevraagd hun aanwinsten bij mij aanmelden.

- *Erres KY146, samen met de KY126 en KY165, het meest voorkomende Erres-toestel in verzamelingen. Collectie: Rolf Maasakker.*

De echt sterke groei is er nu weliswaar uit, maar het heeft nog steeds zin die registratie voort te zetten, opdat een goed beeld ontstaat van wat er vandaag de dag nog in verzamelingen aanwezig is. Graag ontvang ik daarom de gegevens van toestellen van de merken NSF, Erres, Aetherkruiser en Waldorp uit de periode tot en met 1945. In het algemeen heb ik voldoende aan een foto van het typeplaatje en van eventuele licentieplaatjes. De aangeleverde gegevens worden door mij verwerkt, maar informatie over de eigenaar van de toestellen

wordt niet verstrekt of gepubliceerd (tenzij die daar uitdrukkelijk mee heeft ingestemd).

• Waldorp 116, samen met het type 138,5, het meest in verzamelingen getraceerd. Collectie: Rotterdams Radio Museum.

Opmerkingen bij de tabellen

1. Het aantal in 1943 ingeleverde toestellen is natuurlijk ongewijzigd gebleven en hetzelfde geldt voor de schatting van de seriegrootte (aantal geproduceerde toestellen van een bepaald type) op basis van de verzamelde serienummers.
2. Nieuw geregistreerde toestellen hebben niet alleen een effect op de aantallen in de laatste kolom, maar natuurlijk ook op het aantal mij bekende serienummers van de verschillende types. In bijna alle gevallen vallen de serienummers van de nieuw geregistreerde toestellen binnen de eerder gepubliceerde reeksen. Waar dat niet het geval is, leidt dat overigens niet tot een wijziging van de geschatte seriegrootte.
3. Het teken *) achter een seriereeks geeft aan dat het geen ononderbroken reeks betreft, maar dat de serienummers twee of meer reeksen vormen.
4. Van een tweetal Waldorp-types is de identificatie twijfelachtig (515WL en 516WL). De afbeelding op pag. 42 van mijn artikel over Waldorp-toestellen betreft vermoedelijk geen 516WL [3].
5. Bij het merk Erres gaan drie types aan kop met elk meer dan 50 in verzamelingen geregistreerde exemplaren: KY126, KY146 en KY165. Bij Waldorp gaan de types 116 en 138,5 aan de leiding met 24 resp. 26

geregistreerde toestellen. De 200 getraceerde serienummers van de NSF4 hebben in een aantal gevallen betrekking op uitsluitend een chassis of een lege kast. Er zijn in totaal 68 exemplaren van de NSF4 gevonden waarbij de kast en het chassis hetzelfde serienummer dragen en die dus een originele set vertegenwoordigen.

6. Bij het registreren van toestellen check ik altijd of het serienummer een match vormt met uit archiefstukken bekende toestellen (met name de inleveringsregisters van 1943). Tot op heden zijn de volgende matches vastgesteld:

- NSF4: 9 maal
 - Waldorp: 47A, 116 en 138,5
 - Aetherkruiser: AK380 en AK382
 - Erres: KY107, KY108 (2x), KY109, KY126 (4x), KY130, KY144, KY145 (2x), KY146, KY149, KY155 (2x), KY156, KY165 (2x), KY166 (2x), KY176, KY185, KY187, KY194.
- Alle bezitters van matches hebben daarover van mij bericht ontvangen.

Referenties

- [1] Gidi Verheijen, "De NSF4 in de Tweede Wereldoorlog", RHT 133 en RHT 134, juni resp. september 2010.
- [2] Gidi Verheijen, "Vooroorlogse radiotoestellen van het merk Aetherkruiser", RHT 135, december 2010
- [3] Gidi Verheijen, "Vooroorlogse radiotoestellen van het merk Waldorp", RHT 136, maart 2011
- [4] Gidi Verheijen, "Vooroorlogse radiotoestellen van het merk Erres", RHT 137 en 138, juni resp. september 2011

Inventarisatie Erres-toestellen (update)

Type	Jaar	Ingeleverd in 1943	Aantal serienummers	Reeks serienummers	Schatting seriegrootte	Aantal in verzamelingen 2011	Aantal in verzamelingen 2020
KL	1928/1929	277	49	11385-84330 *)	400	1	3
KY	1929/1930	683	95	1112-84376 *)	900	3	6
KY103	1930/1931	553	41	12700-85189 *)	700	9	16
KY104	1930/1931	212	19	15570-84788 *)	300	2	3
KY105	1930/1931	270	23	16506-21404 *)	400	4	7
KY106	1930/1931	72	5	--	--	1	1
KY107	1931/1932	1.790	172	61067-68731 *)	2.400	27	41
KY108	1931/1932	597	87	81074-85579 *)	700	12	22
KY109	1931/1932	158	13	23007-23498	500	1	3
KY110	1931/1932	29	4	--	--	1	1
KY111	1931/1932	111	6	24248-24357	150	2	3
KY112	1931/1932	40	2	--	--	1	1
KY113	1931/1932	14	4	--	--	1	3
KY115	1931/1932	32	0	--	--	0	0
KY116	1932/1933	1.305	137	60026-84534 *)	1.600	1	4
KY117	1932/1933	748	57	70030-70643	800	1	2
KY118	1932/1933	22	1	--	--	0	0
KY119	1932/1933	18	1	--	--	1	1
KY120	1932/1933	119	7	20007-20131	150	1	1
KY121	1932/1933	162	13	21003-21178	200	1	2
KY122	1932/1933	79	7	22044-22121	150	0	0
KY123	1932/1933	446	42	23037-23525	600	2	2
KY124	1932/1933	0	1	--	--	0	1
KY125	1932/1933	266	8	20520-25028 *)	400	0	0
KY126/B	1933/1934	4.755	503	1015-7021	6.400	34	53
KY127	1933/1934	7	2	--	--	0	0

Inventarisatie Erres-toestellen (update)						vervolg	
Type	Jaar	Ingeleverd in 1943	Aantal serienummers	Reeks serienummers	Schatting seriegrootte	Aantal in verzamelingen 2011	Aantal in verzamelingen 2020
KY128/B	1933/1934	40	4	--		0	0
KY129	1933/1934	22	6	--		5	7
KY130	1933/1934	974	111	1004-2049	1.100	8	17
KY135	1933/1934	956	95	1007-2313	1.400	5	10
KY136	1934/1935	3.892	384	1010-6288	5.300	18	26
KY137	1934/1935	471	66	1047-1801	800	2	5
KY138	1934/1935	273	20	1024-1321	400	0	1
KY140	1934/1935	532	47	1003-1984	1.000	4	4
KY141	1934/1935	155	16	1065-1223	300	0	1
KY142	1934/1935	722	69	1021-1919	1.000	1	4
KY144	1934/1935	0	6	--		1	4
KY145	1935/1936	1.743	230	1031-4058	3.100	14	23
KY146	1935/1936	3.964	422	1003-5987	5.000	29	52
KY147	1935/1936	129	14	1003-1194	200	4	4
KY148	1935/1936	345	44	1004-1589	600	6	10
KY149	1935/1936	234	31	1040-1465	500	8	13
KY151	1935/1936	93	8	1057-1327	400	2	3
KY153	1935/1936	4	8	--		4	6
KY154	1936/1937	377	56	1014-1499	500	0	0
KY155	1936/1937	2.279	307	1007-5502	4.600	16	26
KY156	1936/1937	2.868	325	1038-6134	5.200	16	27
KY157	1936/1937	129	10	1031-1177	200	0	1
KY158	1936/1937	651	89	1053-2495	1.500	7	15
KY159	1936/1937	32	7	1010-1164	200	2	2
KY160	1936/1937	50	6	1065-1090	100	0	0
KY165	1937/1938	2.879	338	1010-7784	6.800	25	53
KY166/B/U	1937/1938	2.361	284	1001-5982	5.500	13	31
KY167	1937/1938	58	8	--		1	3
KY168	1937/1938	349	48	1005-1940	1.000	6	11
KY169	1937/1938	36	6	1080-1185	200	2	2
KY175/V	1938/1939	2.444	316	1035-7887	6.900	21	29
KY176/B	1938/1939	2.771	325	1005-6783	6.400	28	43
KY177/A	1938/1939	762	130	1017-3145	2.200	11	19
KY178	1938/1939	140	28	1023-1365	400	2	3
KY179	1938/1939	14	4	1009-1091	100	1	1
KY185/V	1939/1940	1.729	238	1021-5997	5.000	18	36
KY186/B	1939/1940	2.167	277	1001-5493	5.300	16	30
KY187	1939/1940	618	82	1011-2351	1.400	8	13
KY188	1939/1940	334	46	1002-1960	1.000	4	8
KY189	1939/1940	54	9	1005-1234	250	3	4
KY190	1939/1940	20	2	--		0	0
KY194	1940/1941	1.341	154	1149-5698	4.600	9	14
KY195	1940/1941	2.067	254	1026-6973	6.000	11	20
KY196/B	1940/1941	2.016	231	1009-5981	6.800	13	18
KY197	1940/1941	453	56	1097-2464	1.500	8	10
KY198	1940/1941	90	11	1040-1489	500	0	2
KY410	1940/1941	622	87	1003-2875	1.900	7	10
KY415	1941/1942	805	133	1020-3976	3.000	5	15
KY416	1941/1942	367	81	1009-3535	2.000	8	9
KY417	1941/1942	406	138	1014-5822	4.900	12	17
KY418	1941/1942	0	4	--		2	5
Totaal		58.604	6.930		123.800	492	843

Inventarisatie NSF4-toestellen (update)

Type	Jaar	Ingeleverd in 1943	Aantal serienummers	Reeks serienummers	Schatting seriegrootte	Aantal in verzamelingen 2010	Aantal in verzamelingen 2020
NSF4	1927/1931	10.000	1.114	307 - 28.569 *)	25.000	120	200

Inventarisatie Waldorp-toestellen (update)

Type	Jaar	Ingeleverd in 1943	Aantal serienummers	Reeks serienummers	Schatting seriegrootte	Aantal in verzamelingen 2011	Aantal in verzamelingen 2020
420/GW/W/WL	1931/1932	159	2	----	300	1	2
426	1931/1932	45	0	----	100	1	1
428WL	1931/1932	12	1	----	50	2	3
515WL	1932/1933	0	1	----	----	1	2?
516WL	1932/1933	310	4	----	500	1	5?
34	1933/1934	200	24	0102-0457	400	0	0
34A	1933/1934	526	40	0495-0929	600	1	1
204/NL/W/WL	1933/1934	196	14	45302-45743	500	1	2
23/TL/PL	1934/1935	1149	124	0185-2109	2100	3	5
23T	1934/1935	615	75	1329-2525	1300	2	4
74A	1935/1936	1818	182	0111-2750 *)	2000	4	9
85A	1935/1936	139	18	1029-1195	200	2	3
213/N/NL/W/WL	1935/1936	2254	263	0102-13730 *)	4000	4	9
224K	1936	0	1	----	----	1	1
21B	1936/1937	416	37	1004-1503	600	0	0
21BR	1936/1937	302	37	1027-8831 *)	500	0	0
37R	1936/1937	726	95	0137-1856 *)	1050	2	3
47A/B/AR	1936/1937	1121	139	1031-2981	2000	4	12
69V	1936/1937	37	5	1004-1116	150	1	1
79V	1936/1937	12	2	----	50	1	1
320	1937/1938	212	28	1562-1792	300	0	1
471	1937/1938	933	103	81885-210001 *)	1800	3	5
472	1937/1938	705	81	82853-205857 *)	1400	1	3
473	1937/1938	379	44	1007-1697	700	2	6
108	1938/1939	261	32	1005-1388	400	0	0
139	1938/1939	379	46	0130-1098	1000	2	7
145	1938/1939	668	79	0111-1395	1300	1	9
178	1938/1939	245	30	0111-0731	700	1	5
249	1938/1939	29	0	----	50	1	3
115	1938/1939	1141	129	0102-2537	2500	4	13
112	1939/1940	240	35	0106-0797 *)	400	0	2
116	1939/1940	1871	196	0160-7493 *)	6300	8	24
139,5	1939/1940	57	12	0560-0862	300	0	3
163	1939/1940	224	18	0140-0800 *)	500	3	6
190	1939/1940	114	18	0111-1228 *)	400	1	4
140	1939/1940	424	38	0114-1699 *)	1200	2	7
158	1939/1940	249	25	0560-1921 *)	600	0	5
120	1940/1941	163	17	2501-2741	300	1	1
138,5	1940/1941	1129	117	3533-8363 *)	4000	6	26
168	1940/1941	836	88	5501-8357	2900	9	19
215/N	1940/1941	147	28	1711-7666 *)	700	3	7
265	1940/1941	61	17	7507-7964	300	3	8
HI	1940/1941	302	40	8134-9655	1600	4	15
Oost-West	1941/1942	98	24	3526-4634	1100	3	7
Insulinde	1941/1942	86	19	6537-8714	2300	5	13
Totaal		20.987	2.328		49.450	95	263